

Barntandvårdsdagar
Jönköping 28 september 2006
Barnkompetens - Barnmedicin

Gudmund Stintzing Doc
Barnhälsovårdsoverläkare
Univ. lektor Högskolan Dalarna

Barnkompetens- barnmedicin

Barnkonventionen
Barnperspektivet
Barnkompetensen

Alla barn har lika värde

Oavsett

- ras, hudfärg, kön eller språk
- religion, politisk eller annan åskådning
- nationella, etniska eller sociala ursprung
- egendom, handikapp eller börd

Family of Saltimbanques, Pablo Picasso

Artikel 2

”Barnets bästa i främsta rummet”

”Vid alla åtgärder som rör barn, vare sig de vidtas av offentliga eller privata sociala välfärdsinstitutioner, domstolar, administrativa myndigheter eller lagstiftande organ, skall barnets bästa komma i främsta rummet.”

Abraham Clark and His Children

Artikel 3

Barnets rätt till liv utveckling och hälsa

”Konventionsstaterna erkänner att varje barn har en inneboende rätt till livet.

Konventionsstaterna skall till det yttersta av sin förmåga säkerställa barnets överlevnad och utveckling.”

Children Playing on the Beach, Mary Cassatt

Artikel 6

Barns fulla och lika människovärde

- Möjlighet att påverka sin situation
- Möjlighet att göra sig hörda
- Rätten att fritt få uttrycka sina åsikter

Five Children of the Budd Family, American 19th Century

Artikel 12

Deltagande och Inflytande

Barn, som är i stånd att bilda egna åsikter, skall ha rätten att fritt uttrycka dessa i alla frågor som berör barnet. Barnets åsikter skall tillmätas betydelse i förhållande till barnets ålder och mognad.

The Coleman Sisters, Thomas Sully

Artikel 12:1

Få del av sina rättigheter

- Barn har rätt till bästa möjliga hälsa och rätt till sjukvård och rehabilitering

The Bath, Mary Cassatt

Artikel 24

Barnkonventionen

- Ny gemensam syn på barnet
 - från auktoritär till demokratisk
- Barn är inte små vuxna
- Barndomen har ett egenvärde
- Barn behöver särskilt skydd och rättigheter

Handlingsplan för arbetet med Barnkonventionen inom SLL 2005-2008

För att leva upp till BK's intentioner om barns bästa krävs:

- kunskap om barns utveckling och behov = barnkompetens
- underlag i form av statistik om barns och ungas behov, hälsa och livsvillkor = barnperspektiv
- kunskap om bemötande av barn = barnkompetens
- lyhördhet och respekt för barns synpunkter = barnperspektiv

"Trasiga tanden, ledsna hjärtat, brutna benet och arga armen behöver hjälp"
En liten saga om barns rättigheter i landstinget (SLL, 2006)

"barn är inte små vuxna"

- Biologisk tillväxt
- Grov- och finmotorisk utveckling
- Kognitiv och social utveckling
- Nutrition
- Farmakokinetik
- Farmakodynamik

Barnperspektiv?

Vems barnperspektiv?

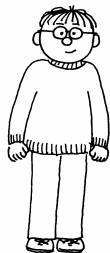
- Barnets perspektiv
- Vuxenperspektiv
- Samhällets (regering, riksdag, myndigheter och forskarsamhället)

Barnperspektiv

"Barnet har unik kunskap om sin egen verklighet"

Barnperspektiv "Lilla bemötandeboken" Mun-H-Center förlag 2006

*De som är specialister
på mina problem är
jag och min mamma.*

Barnperspektiv – vuxen

"Vuxna tror att världen ser ut som när jag växte upp och att det som händer nu är ett undantag."
Anders Carlberg

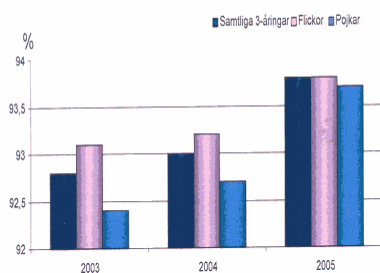
Barnperspektiv – (forskarsamhällets) utvecklingspsykologiska

- inlärnings
- psykodynamiskt
- kognitivt
- interaktivt
- utvecklingsekologiskt
- neurobiologiskt

Barnperspektiv – vad har hänt?

- Längd / viktökning
- Tidigare pubertet
- Somatiskt friskare men allergiska
- Fysisk aktivitet minskar
- Psykosomatiska symtom ökar
- Nedstämdhet / depression ökar
- Tandhälsan?

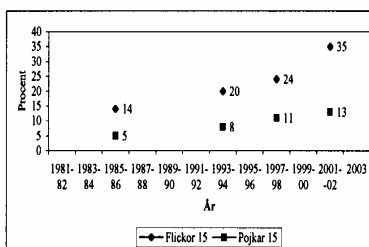
Figur 21 Folktandvården SL AB,
andelen kariesfria 3-åringar åren 2003-2005, samtliga barn, flickor o

Barnperspektiv –samhällets "ett Sverige för barn" Skrivelse, maj 2006

- Alkohol och droger
- Övervikt och fetma
- Allergisjukdomar
- Diabetes
- Psykisk ohälsa

Känner sig nere mer än en gång i veckan, 15 år (HBSC)

Förslag till åtgärder mot ungdomars stress och psykiska ohälsa SOU 2006:77

"Att förbättra skolans kvalitet är därför
en av de främsta vägarna till att
motverka den psykiska ohälsan"

Östberg et al. Living conditions and psychosomatic...Acta Paediatr "2006;95:929-34

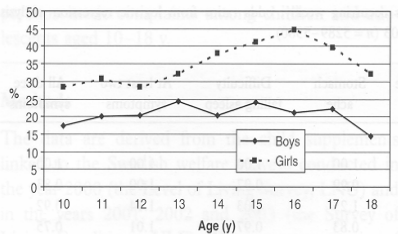

Figure 1. Headache occurring weekly in relation to age and sex in Swedish schoolchildren.

Barnperspektiv

"Economic stress, but not social class was a significant but moderate risk factor for all three psychosomatic symptoms

(RAP, headache, sleeping problems)
Östberg, Alfvén, Hjern
Acta Paediatr Scand 2006

Barnperspektiv - samhällets

"Skolans dåliga arbetsmiljö gör många barn sjuka"

Lagercrantz & Victorin Cederquist
DN Debatt 18/6-06

Barnperspektiv

"Barnen idag har det bättre men de mår sämre än de har det"

barnkompetens - barnmedicin

Vems barnkompetens?

- Barnets
- Föräldrarnas
- Personalens
- Samhällets

Barnkompetens - barnets

"Barn är kompetenta"

Fullgängen, lätt för tiden och prematurfödd

Barnkompetens - föräldrar

- Aktiva och välinformerade
- Friska och kunniga
- Osäkra och villrådiga
- Dåligt samvete

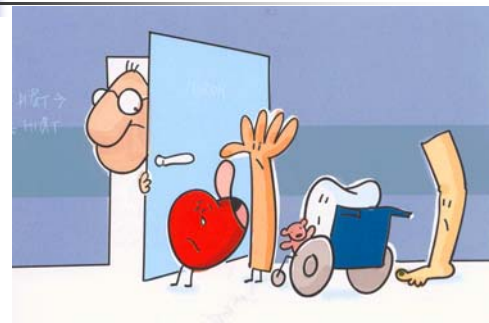
Barnkompetens - professionell

- - den specifika formella kompetens som krävs inom resp. profession
- - förtrogenhetskunskap vunnen genom lång yrkeserfarenhet
- - generell kompetens att bemöta och kommunicera med barn, ungdomar och deras föräldrar eller vårdnadshavare

Barnkompetens

Målsättning: "att personal har barnkompetens oavsett när, var eller hur barn möter hälso- och sjukvård"

"Trasiga tanden, ledsna hjärtat, brutna benet och arga armen"
En liten saga om barns rättigheter i landstinget, SLL 2006

Barnkompetens – vad har hänt?

- Färre barnkliniker
- Halvering av antalet vårdplatser
- Kortare vårdtider
- Färre barn- o. ungdomsmedicinska mottagningar = BUMM
- Minskad läkarmedverkan på BVC
- Skolhälsovården ojämn resurs
- Ökad subspecialisering = fragmentering?

Barnkompetens - personalens

”Barnkompetensen var mycket varierande
Det saknas personal utbildning för och erfarenhet av barnsjukvård”

SoS tillsynsrapport, april 2006

Nordisk standard för barn och ungdomar inom hälso- och sjukvård
utarbetad i enlighet med FN's barnkonvention
Svenska NOBAB

8. Kvalificerad personal

Personal som vårdar och behandlar barn skall ha sådan utbildning och kompetens att de kan bemöta de fysiska och psykiska behoven hos barnet och dess familj.

”Lilla bemötandeboken”

Om bemötande av patienter med funktionshinder i tandvården. Mun-H-Center förlag 2004

*Det finns patienter med
fandlläkarsträck,
men det finns också
fandlläkare med
patientsträck.*

Barnkompetens

”Det räcker inte att bara vara snäll
- man måste också vara
professionell”

Barnkompetens - professionell

- Förberedelse = läs journalen innan
- Klädsel – vit rock?
- Bemötande – hälsa på och tala till barnet – fysisk kontakt
- Respektera barnets autonomi - tillit
- Trygga föräldrar = trygga barn
- Medveten närvaro = aktivt lyssnande
- Konkret och en sak i taget
- Sätta ord på känslor

Barnkompetens
ur SLL's Handlingsplan för arbetet med BK
2005 - 2008

- Personalen ska ha ögon som ser barnen
- och öron som hör vad de säger,
- röst som samtalar med barnen utifrån
mognad
- och händer som är varma

Barnkompetens - samhällets
"Källan till en chans" SOU 2005:81

Den sociala barn- och ungdomsvårdens första av fem
prioriterade områden:
"Kunskap om barns psykiska, fysiska och sociala
utveckling, barn i ett flerkulturellt perspektiv, risk och
friskfaktorer när det gäller barns utveckling och
barnrättsperspektivet"

Åtgärder för att stärka barnkompetensen i
hälso- och sjukvården (SoS 2001)

- Tillvarata
- Förstärka
- Vidmakthålla
- Utveckla

tillvarata

- Ex. Familjecentraler,
- BUMM = närsjukvård
- barn vårdas på barnliniker (NOBAB)
- Samverkan

Barnkompetens – samverkan
"Lilla bemötandeboken"

Förstärka barnkomptensen

- Utöka utrymmet för barnkunskap i
grundutbildningar
- Vidareutbildning
- Utökad tjänstgöring
- Förstärkning av neuropsykiatri
- Nyrekrytering

Vidmakthålla

- Fortbildning
- Nyrekrytering

Utveckla barnkompetensen

- Samverkan
- Gemensam Barn och ungdomshälsa
- Forskning
- Implementering av FN's barnkonvention

Barnkompetens - vart är vi på väg och med vilken hastighet?

Barnkompetens

"Den som inte ser framåt och heller inte blickar bakåt måste se upp"

"minnets beständighet" Salvador Dali 1931

Barnkompetens

"Skillnaden mellan det vi vet och inte vet är mindre än mellan det vi vet och det vi gör"

Rösträtt för barn

Ett "barnsligt" förslag från BLF (1989)
värt eftertanke, analys, diskussion och
försök

Tack för uppmärksamhet och intresse!

